

Poza Toruniem omawiany gatunek notowano zaledwie w dwóch innych miejscowościach naszego kraju. Jeden z jego okazów przechowywanych w Warszawie przywieziony został w 1961 r. z okolic Olsztyna, a wcześniej, w 1936 r. Malloch donosił o występowaniu tego gatunku w Strychach na Pomorzu Zachodnim (za Rudnicką-Jezierską 1991).

Mirosława Ceynowa-Gieldon

PIŚMIENNICTWO

Rudnicka-Jezierska W. 1991. *Grzyby (Mycota)*. Inst. Bot. im. W. Szafera, PAN, t. 23, Kraków.

Wojewoda W., Ławrynowicz M. 1992. *Czerwona lista grzybów wielkoowocnikowych zagrożonych w Polsce*. W: *Lista roślin zagrożonych w Polsce* (red. Zarzycki K., Wojewoda W., Heinrich Z.). Wyd. 2, Inst. Bot. im. Szafera, PAN, Kraków.

Zabłoccy W. i J. 1951. *Wnętrzniaki polskie (Gasteromycetes)*. Studia Soc. Sci. Torunensis D, I (2): 1-22.

Nowe stanowiska purchawicy olbrzymiej *Langermannia gigantea* w województwie opolskim

Purchawica olbrzymia *Langermannia gigantea* reprezentująca rząd purchawkowców *Lycoperdales* i rodzinę purchawkowatych *Lycoperdaceae* jest grzybem, którego owocniki osiągając imponujące rozmiary (średnica 20-50 cm, ciężar 5-20 kg) należą do największych na świecie.

Gatunek ten spotkać można latem i jesienią w miejscach wilgotnych, w zaroślach, ogrodach, parkach i na pastwiskach, gdzie rośnie pojedynczo lub w grupach (Gumińska, Wojewoda 1985).

Purchawica olbrzymia objęta jest ścisłą ochroną prawną na mocy rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 6 kwietnia 1995 r. w sprawie ochrony gatunkowej (Dz.U. nr 41 z dnia 18 kwietnia 1995 r., poz. 214).

Z terenu Polski gatunek ten znany jest z kilkudziesięciu stanowisk, z których większość zlokalizowana jest w północnej i środkowej części kraju (Młynarek 1971, Okołów, Wołek 1971, Jakuczun 1972, Ciecuch, Wołek 1975, Klimas 1978, Kołowski 1980, Mieńko 1983, Wołek 1990, Zabawski 1991, Raszka 1994, Żelazna-Wieczorek 1994, Wilga 1996, Kukwa 1998). Nieliczne stanowiska pur-

chawicy olbrzymiej stwierdzono również w południowej i zachodniej Polsce (Flisińska 1985, Zabawski 1991, Wiśniewski 1992).

Z Opolszczyzny odnotowano dotychczas 2 stanowiska tego osobliwego gatunku: na kośnej łące w miejscowości Walidrogi oraz w niewielkim kompleksie leśnym w gminie Baborów (Leśniczak 1992).

Podczas badań terenowych prowadzonych na obszarze Śląska Opolskiego w 1998 r. odkryto 2 nowe stanowiska purchawicy olbrzymiej:

1. Na południe od Stobrawy, na wale przeciwpowodziowym, na skraju lasu (3 owocniki).

2. Na grobli stawu w Utracie (2 owocniki).

Stanowisko koło Stobrawy zlokalizowane jest na szczycie wału przeciwpowodziowego Odry, regularnie koszonego i opryskiwanego herbicydami przeciwko zarastaniu roślinami dwuliściennymi. Od strony północnej stopa i skarpa wału porośnięte są dębem szypułkowym *Quercus robur*, grabem zwyczajnym *Carpinus betulus* i kruszyną pospolitą *Frangula alnus*. Na wale rosną różne gatunki traw oraz chroniona śnieżyczka przebiśnieg *Galanthus nivalis*. Stanowisko to położone jest dość daleko od siedzib ludzkich, co daje nadzieję na jego zachowanie. Średnice znalezionych 3 owocników wynosiły ok. 20, 25 i 30 cm.

Stanowisko na stawach w Utracie położone jest na grobli środkowego stawu, obsadzonej szpalcerem dębów szypułkowych. Skarpę grobli porastają tu m.in. gwiazdnica pospolita *Stellaria media*, przytulia czepna *Galium aparine*, pokrzywy – zwyczajna *Urtica dioica* i żegawka *U. urens*, bluszczyk kurdybanek *Glechoma hederacea*, podagrycznik pospolity *Aegopodium podagraria*, podbiał pospolity *Tussilago farfara*, trzcina pospolita *Phragmites australis*. Groble stawów są intensywnie penetrowane przez okolicznych mieszkańców, rybaków, a także myśliwych, stąd też większość owocników purchawicy jest tu niszczone. Autorzy zaobserwowali jedynie 2 uszkodzone owocniki o średnicy ok. 30 cm każdy, chociaż z ustnych informacji zarządców terenu stawów wynika, że znacznie spotykają ich kilkadziesiąt.

Sylwia Nowak, Arkadiusz Nowak

PIŚMIENNICTWO

Cieciuch Z., Wołk K. 1975. *Purchawica olbrzymia Langermania gigantea* w otulinie rezerwatu „Jezioro Kolno” koło Augustowa. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 31, 3: 56.

Flisińska Z. 1985. *Stanowiska purchawicy olbrzymiej Langermania gigantea* na Lubelszczyźnie. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 41, 6: 55–56.

Gumińska B., Wojewoda W. 1985. *Grzyby i ich oznaczanie*. PWRiL, Warszawa.

Jakuczun B. 1972. *Purchawica olbrzymia Langermannia gigantea* w Wolińskim Parku Narodowym. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 28, 4: 41-42.

Klimas F. 1978. *Purchawica olbrzymia Langermannia gigantea* w okolicach Bydgoszczy. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 34, 1: 69-71.

Kołowski H. 1980. Występowanie *purchawicy olbrzymiej Langermannia gigantea* w Warcinie w województwie śląskim. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 36, 5: 52-54.

Kukwa M. 1998. Nowe stanowiska chronionych gatunków grzybów w województwie elbląskim. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 54, 77-78.

Leśniczak A. B. 1992. O *purchawicy olbrzymiej Langermannia gigantea* na Opolszczyźnie. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 48, 3: 84-85.

Mieńko W. 1983. Stanowisko *purchawicy olbrzymiej Langermannia gigantea* w Strzebielinku Lęborskim w województwie gdańskim. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 39, 1-2: 62-63.

Młynarek A. 1971. *Purchawica olbrzymia Langermannia gigantea* (Batsch ex Pers.) Rostk. w Wielkopolskim Parku Narodowym. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 27, 5: 45-46.

Okółow C., Wołek K. 1971. Nowe stanowisko *purchawicy olbrzymiej Langermannia gigantea* (Batsch ex Pers.) Rostk. w Puszczy Białowieskiej. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 27, 5: 41-44.

Raszka B. 1994. Stanowisko *purchawicy olbrzymiej Langermannia gigantea* w Wielkopolskim Parku Narodowym. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 50, 3: 70-72.

Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 6 kwietnia 1995 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin. *Dziennik Ustaw*, nr 41, poz. 214, Warszawa.

Wilga M. S. 1996. Rzadkie gatunki wielkoowocnikowych grzybów - *macromycetes* w rejonie Gdańska (Lasy Oliwskie). *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 52, 6: 66-78.

Wiśniewski B. 1992. Występowanie prawnie chronionych gatunków grzybów w Ojcowskim Parku Narodowym w 1991 roku. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 48, 2: 76-80.

Wołek K. 1990. *Purchawica olbrzymia Langermannia gigantea* w Puszczy Boreckiej, w Dobie koło Giżycka i w Toruńskim. *Wszechświat* 4-5 (91): 74-75.

Zabawski J. 1991. Stanowiska *purchawicy olbrzymiej Langermannia gigantea* w zachodniej i północno-zachodniej Polsce. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 47, 4: 72-75.

Żelazna-Wieczorek J. 1994. Stanowiska *purchawicy olbrzymiej Langermannia gigantea* w Polsce Środkowej. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 50, 5: 77-79.